

Naročnina lista: —
 leto K 18.—
 pol leta K 9.—
 četrt leta K 5.—
Letna Jugoslavije:
 leto K 24.—
Posamezna številka
 30 vinarjev. —
Upravništvo:
 Maribor, Koroška ulica
 št. 4. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Priloge ali dodatki:
 se računajo po K 18.—
 od mesečne naročnine
 pri vsaki številki dodatni
 popust. —
 „Straža“ izhaja v pet
 števil in petek popoldne
 izhaja od vsakega
 št. do 12. ure popoldne

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

70. številka.

Maribor, dne 1. septembra 1919.

Letnik XI.

Naročnikom „Straže“.

Vsi naročniki, ki dobijo danes na ovitku modri križ in priloženo položnico, se s tem opozarjajo, da je njihova naročnina s 1. t. m. potekla. Naročnina znaša za celo leto K 18.—, za pol leta K 9.—, za četrt leta K 5.— (ne pa K 4.50, kakor nekateri pošiljajo), za kraje izven Jugoslavije celoletno K 24.—, polletno K 12.—. Nekateri naročniki še se vedno ne brigajo za zvišano naročnino in pošiljajo n. pr. za četrt leta K 3.—. Zneski pod 5 K se zaračunajo po 2 K za mesec, preostanek pa 30 v za številko. Tudi pozabijo nekateri na doplačilo prejšnje naročnine po 1. maju t. l., ne pozabi pa na to upravništvo. Zato pa marsikateri naročnik dobi prej modri križ, kakor pričakuje. Vsem naročnikom, ki še — v teku štirih mesecev — niso poslali doplačila na prejšnjo naročnino, se je naročnina primerno skrajšala, n. pr. o nim ki so plačali do novega leta, do 1. oktobra t. l. Položnice veljajo samo za Slovenijo; naročniki na Hrvaškem in v Srbiji naj blagovolijo naročnino poravnati po nakaznici, oni izven Jugoslavije pa po svojih sorodnikih na Slovenskem. — Razširjajte naše liste!
 Upravništvo.

Gospodom Hrvatom.

Slovenci smo edini slovanski narod, ki ni z ozirom na slovanstvo nikdar dajal nobenega pohujšanja. Vsak drug slovanski narod se je kedaj prepiral s sosednim slovanskim narodom: Čehi s Poljaki, Poljaki z Rusi in Ukrajinci, Bolgari z Rusi in Srbi, Srbi s Hrvati, samo Slovenci niso imeli s svojimi sosedi Hrvati nikdar resnega prepira. Nasprotno: v vseh velikih dogodkih hrvaškega naroda, v najslabših trenutkih njegove zgodovine, je sodeloval tudi Slovenec pod hrvaško zastavo. Od vstaje Ljudevita Posavskega leta 819, ko prvič nastopijo Hrvati na pozorišču zgodovine, pa do jugoslovanskih legionarjev tekom svetovne vojne so Slovenci stali vedno v bojih v eni vrsti s Hrvati. Pod Zrinjskimi, Lenkoviči, Jurišiči itd. so se bojevali tudi Slovenci, boji zgodovinskih bitk: Kravsko polje, Budački, Sisek govore k našemu srcu ravno tako, kakor k hrvaškemu. Ko so Matija Gubec in tovariši dvignili zastavo kmečkih uporov, je bilo to gibanje ravno toliko slovensko kot hrvaško. Ko so se v dobi takozvane reformacije začele pisati prve slovenske knjige, so delovali slovenski reformatorji v najtesnejši zvezi s hrvaškimi, tako

da bi gotovo ne bilo hrvaških protestantskih knjig brez slovenskih. Od časa našega narodnega prepoda smo od naših slabih kulturnih sil često dajali Hrvatom, brez žala in celo s ponosom ter ne da bi kaj prejeli v zameno. V hrvaškem ilirskem gibanju je Stanko Vraz morda najidealnejša postava, izmed naših profesorjev, katere je pozneje zagnal na Hrvaško val avstrijskega absolutizma, so mnogi po silah pripomagali k razvoju hrvaške narodne zavesti, znanosti in kulture. Imena kakor Trdina, Valjavec, Erjavec, Macun, Marn in mnogo drugih ostane zapisanih v narodni knjigi to in onstran Kolpe in Sotle.

Priznati je tudi treba, da smo v naših trdih političnih in kulturnih bojih dobivali zelo malo pomoči od onstran Sotle. V politiki nas je delila nepridna stena dualizma, v kulturi smo hodili prisiljeni od razmer vsak svoja pota. V naših trdih bojih smo se velikokrat ozirali preko Sotle in pričakovali od tam vsaj prijateljskih, bodrilnih glasov, a tudi tega smo slišali jako malo. Priznati moramo, da smo kljub naši slabosti Hrvatom mnogo več dajali, kakor pa od njih prejeli. A mi nismo imeli radi tega nobenega žalu. Kar so naši ljudje delovali med njimi, smo občutili, kakor da delajo za nas in bili na to ponosni. Fraze kakor „Vras Slovencev uskok“ so bili pri nas zelo redki in veljali so za ekscentrične. Ako od Hrvatov nismo dobivali, kar bi želeli, smo blagohotno opravičevali z razmerami.

Ne rečem, da od naših strani ne bi bilo povoda za politični boj s Hrvati. Hrvaški Kajkaveci so pač plemensko isto, kar Slovenci in mi bi jih bili lahko zahtevali za se. A nam ni prišlo niti na misel. V Istri je šla Hrvatizacija slovenskega dela prebivalstva vedno dalje in to pred vsem s sodelovanjem šole in cerkve. Slovenci so pri tej Hrvatizaciji sami sodelovali, ako bi se bil trdo oglašil zoper njo, bi ga bili prisilili k molku mi sami. Naše obnašanje napram Hrvatom je bilo torej vedno več kot bratovsko, izviralo je iz zavesti narodne skupnosti.

Sedaj, ko smo dosegli najvišji ideal jugoslovanskega stremjenja, stopimo prvič Hrvatom kot nasprotniki pred obraz. Naše čete so zasedle slovensko Prekmurje, naše oblasti grede na delo, da uredi upravo in javno varnost, kar naenkrat se pa pojavijo onstran Mure hrvaški financarji in žandarji ter vzamejo v oblast največji in najboljši del Prekmurja, kakor da bi bil njihova last! Ko smo se v Avstriji še obupno borili za naš narodni obstanek, nismo izgubili izpred oči tudi Prekmurja in smo tam delovali, kolikor smo mogli. Sedaj so se na pariški konferenci trudili naši delegati z vsemi močmi, da rešijo ta del slovenske zemlje. Tudi Hrvati imajo svoje Prekmurje, a niso se zanj brigali čisto nič. Celotno Medžimurje so mirno pustili, da so jim ga iztrgali Madžari in o kakšnem narodnem delovanju Hrvatov v tej

pokrajini ni slišati ničesar. Medžimurje so pomadžarjevali hrvaški gospodje sami, gospod Medžimurja, junaški Zrinjski n. pr., je bil velik madžaron in odličen madžarski pesnik. Sedaj pa pridejo Hrvati in hočejo v imenu Hrvatske zasesti naše Prekmurje, ki je naše po govorici, po želji ljudstva, po zgodovinskih in zemljepisnih razmerah in vsled našega trajnega in naporenega dela in do katerega nimajo Hrvati čisto nobenega pravnega naslova, da, niti nobene razvidne pretveze. Edina fraza, s katero zamorejo Hrvatje zagovarjati to postopanje, je beseda „Hrvatstvo“, a ravno radi tega moramo nastopati proti temu (toliko odločneje. Sedaj v dobi narodnega zedinjenja, bi bilo naravnost gorostasno, da bi zopet razvijali bojne zastave starih plemenskih razlik. Slovenci nismo nikdar občutili najmanjšega plemenskega separatizma napram Hrvatom, toliko bolj nas mora boleti, da nastopajo sedaj Hrvati proti nam pod zastavo plemenskega boja. Ta bojna zastava ne sme plapolati po naši državi, to je temeljna potreba tudi celokupne države. Mi poznamo državo, poznamo ljudstvo, poznamo jugoslovanski narod, toda ime Hrvat nam ne imponira čisto nič. Sedaj uganjati „Hrvatstvo“ je ravno toliko, kakor ako bi kdo v Franciji hotel povdarjati separatizem Gascogne ali Burgundije. Pod tem zastarelim zgodovinskim imenom ne bodo trgali naše zemlje!

Naša politika in parlamentarna kriza.

Vladajoča stranka na Srbskem je bila takozvana „radikalna“ stranka, katere voditelj je g. Pasič Nikola. To je kmečka srbska stranka, za njo stoji jedro srbskega naroda. Poleg nje je obstajalo nekaj manjših, brezpomembnih stranic, razbitkov nekdanjih večjih strank iz dobe Obrenovičev. Pozneje so se pa radikalec razbili med sabo na staro in mladoradikalce. Prvi so imeli večino, a zelo slabo, čisto neznanstvo.

svojih sorodnikih na Slovenskem. — Razširjajte naše vodita Pasič in Protič, pristopiti Srbi iz Vojvodine (Banat, Bačka in Bosna). Ti so veliko bolj samosrbski, stoje na veliko srbskem stališču in imajo manjši čuta za državno skupnost. Mladoradikalci so se združili s Srbi iz Hrvaške, takozvano srbsko samostalno stranko in ustanovili s Hrvati, ki so bili prej pri takozvani srbohrvaški koaliciji, ter s slovenskimi naprednjaki v „Jugoslovanski demokratski klub“.

Parlamentarni boj, ki se bije sedaj, je boj med staro in mladoradikalci. Tu ne gre za nobena velika politična načela, nego samo za moč med dvema skupinama ene in iste stranke, izmed katerih ima

LISTEK.

iz Leopold Lenard.

Laška veselica.

(Nadaljevanje.)

A sedaj je šlo še brez primere slabše, dečkov ni hotel peti sploh nobeden, deklica je komaj katera zacvilila, mnogo jih je reklo naravnost, da ne bodo peli, ker se boje, da bi jih potem zapisali za Italijane, drugi so se izgovarjali na starše, da so jim prepovedali peti. Učiteljica je vsa rdeča in razburjena. Pokličete mene, pritečem meneč, da se je zgodila tu kakšna nesreča, pri petju pa seveda ne morem pomagati ničesar.

Stojim na trgu in gledam, kako se bo razvijalo, neprestano se boječ, da izbruhne demonstracija. Pripravljen sem bil žrtvovati celo svojo avtoriteto, le samo da se zaključí mirno. Na zborovalni prostor, ki se nahaja takoj pri trgu, ne gre nikdo. Na trgu so ženske, ki so prišle iz cerkve in ne morejo domov. Nekaj mladih fantov stoji v gruči v ozadju in gleda, kako se bo razvilo. Mene obdajo takoj častniki, predstavijo tuje goste, stojim med njimi in čakam — kdaj da pride dogovorjena pošta, da me reši. A pošte ni in je ni bilo in tako moram vleči do konca.

Naenkrat zaslišim velik krik. Pogledam, kaj se je zgodilo? Gospod polkovnik iz Št. Vidja je opazil, da ima nek deček, ki je v razdalji prežal za plankami, na prsih slovensko kokardo, ter se zadržal kakor ranjen bivol. Deček skoči nazaj, a polkovnik se za dere na našega majorja, ki je stal poleg mene, naj steče za njim. Major zakriči proti meni, kaj se je zgodilo, ob enem se na z vsoljuto zakadi v fante. Ustrašil sem se, da sem padel popolnoma iz ravnote-

žja, skočim za majorjem in se zaderem nanj, da naj pusti fante v miru. Major me osupljen pogleda in obstane. Potem pa stopim k fantom in jim rečem z lepa, naj odstranijo kokardo, ker pri besnosti Italijanov bi se lahko zgodila velika nesreča. Fantje me res ubogajo in umaknejo znake. Lahki so potem še dolgo govorili o tem skandalu, kako si upa deček na teh svetih laških tleh nositi slovenski trak, katerega so nosili njegovi pradedje že takrat, ko laškega naroda na svetu še bilo ni, ker so se šele pozneje razvili iz mešanice raznih ljudstev.

Pričeti bi se moralo zborovanje, a dvorana je prazna. Samo iz šole so vojaki prignali otroke in učiteljica mi mimogrede prične tožiti, da so sedaj že vsi uporni. Peti ne mara nobeden, a govore tudi, da ne bodo hoteli jesti riža. Drugih ljudi ni v dvorano nobenih. A Lahki si znajo pomagati. Bataljon vojaštva je obdal našo vasico in pričel potiskati prebivalce, kar jih je bilo na cesti in na trgu, proti prostoru, kjer se je vršila prireditve. Bajonet je seveda tako velik gospod, da se mu vsakdo ukloni. Tako so dobili v dvorano za silo nekaj domačega prebivalstva, ki se je preplašeno stiskalo k stenam in gledalo po dvorani.

Pripelje se avtomobil z generalom in drugimi častniki, izstopijo, general pohiti takoj proti meni in mi prične delati komplimente. Tako sem zopet ujet. Čakal sem, da pride dogovorjena pošta in zabredel v družbo generala. Če že moram igrati komedijo, pa naj bo do konca, si mislim.

Ko so tako s pomočjo vojakov nagnali nekaj ljudstva v dvorano, ostali prostor pa so zavzeli laški častniki in vojaki, vstopiva general in jaz slovesno in in resno, kakor se za take prilike spodobi. Nobenega pozdrava, vse tiho, ljudje gledajo mrko v tla in vsi moški obdrže klobuke na glavah. Častniki začno zbirati ljudem z glav klobuke, trudijo se, da bi naredili

veselo in slovesno razporeženje, a vse zaman. Dvorana je v resnici krasno okinčana in vsa prepletana z zelenjem in laškimi zastavami. Koliko dela in truda, da se je vse to priredilo! A slednjič je vendar to vse zaman in današnji dan bo samo še povečal prepad med ljudstvom in osvovjevalci. Ob stenah so dolge mize, na katerih se kade krožniki z laškim rižem — nagrada za otroke, ako bodo peli živijo Italija.

Ljudstvo je mirno in trdo, kot leseni bogovi, a drugi smo vsi razburjeni. Jaz sem se čutil kakor na žerjavici, vedel sem, kakšno je razporeženje med našim ljudstvom in se zavedal, da zamore čisto majhen slučaj vreči iskro, ki bi zamogla povzročiti eksplozijo z nedoglednimi posledicami. Učiteljica je bila razburjena, da je še nisem videl take. Bila je čisto nepolitična oseba, kateri je šlo edino za to, da otroci kolikor mogoče dobro odigrajo svojo vlogo; komu in pa kakšnim namenom, to ji je bilo popolnoma vse eno. Župan je bil jako dober in razumen mož, a skrival se je za mojim hrbtom, kajti od ljudi je že slišal grožnje, da ga bodo ubili, ker drži z Italijani. Z druge strani pa tudi ni maral prevzeti odgovornosti za kakršnekoli neprijetne posledice.

Jaz sem edino želel, da pride hitro pošta iz Vipave, ali pa, da bi se vsaj mirno in naglo končala ta komedija. Major je v resnici skakal po dvorani kakor komedijant. Bil je nervozen kot glediški režiser, kadar je s predstavo velik fiasko in želi kar najhitreje priti do konca. Vse je lepo priredil: vjel je mene, učiteljico in župana, pridobil Duca d'Aosta in generala, dobil igrače in riža, okrasil dvorano — toda to ljudstvo in ti otroci so s svojo neumno trdoglavostjo pokvarili vse. Seveda so to neprijazno razporeženje opazili tudi general in njegovi častniki, dajo znamenje, naj se začne in hitro odrdra, samo da pride do konca.

(Dalje prihodnjč.)

vsaka prepričanje, da je bolje sposobna krmariti državo. Med vojno smo si čisto drugače predstavljali, da se bo razvilo politično življenje. Menili smo, da bo v parlamentu boj med dvema naziranjema: med centralisti in separatisti, to je med onimi, ki hočejo vse osredotočiti v enem središču in onimi, ki hočejo pustiti več svoboščin posameznim pokrajinam. Razvilo se je drugače in tega smo lahko veseli. Za državo je bolje, da se je zasuknilo tako, da se bijejo med sabo Srbi za taktiko, kakor pa če bi stali na eni strani na primer Srbi, na drugi Hrvati in Slovenci, ter se bojevali za načela, kakor bi si želeli naši Nemei in drugi nasprotniki naše države.

Za nas je samo vprašanje, kaj naj store naši zastopniki?

Pred vsem treba še omeniti, da med obema skupinama ni velikih načelnih nasprotij. Zoper program nobene ne moremo imeti ničesar, obe zastopate koristi malega kmeta, imata bistveno kmečki konservativni program. Z mladoradikalci drži bolj mladina, profesorji, inteligenca, s starimi jedro kmetstva in, ker so imeli vlado v rokah, uradništvo. Sedaj so s starimi potegnili bogati posestniki iz vojvodine, a tudi z mladimi veliki posestniki in vojni dobičkarji iz Hrvaške in Slavonije. Pašič in Protič sta stara izkušena politika, nam Slovencem zelo naklonjena in se imamo obema bodisi v Parizu, kakor v Beogradu marsikaj zahvaliti. Tudi voditeljem mladoradikalcev ne moremo očitati ničesar. Sedanji ministrski predsednik Davidovič je gotovo pošten in razumen mož, ustanovitev ljubljanskega vseučilišča je pospeševal z odločnostjo. Tudi med drugimi politikarji te struje imamo dobre in razumne može. Med sabo očita ena struja drugi nesposobnost, korupcijo i. d. Seveda se mnogo pretirava, kar gre na račun vročega srbskega značaja, a tudi političnega boja sploh, ki je v vsaki državi strasten in nestrpen.

Mi torej nimamo razloga imeti raje ene skupine kakor druge, Protiča kakor Davidoviča. V tem boju mora biti za nas merodajno edino stališče države in parlamenta. Položaj je tak, da nobena skupina ne more vladati brez druge. Ako bi jugoslovanski klub pristopil k vladi, bi dobil eno ali celo dvoje ministrstev, vlada bi imela sigurno večino za zborovanje, dasiravno ne veliko, in slabo večino za sklepčnost. Parlamentarni voz bi torej tekkel, a le z veliko težavo in počasi, pognali bi pa staroradikalce v najstrožjo opozicijo. Med njimi bi se olupila struja iz Vojvodine in Bosne, ki hoče naglašati samo srbske zahteve. Mi pa nikakor ne smemo za ceno, da pelje nekaj mesecev parlamentarni voz v mladoradikalnih ojncah, pognati staroradikalcev v opozicijo. Edina mogoča vlada je torej koncentracija ali zedinjenje vseh strank, ki so večjega vpliva, in v tej koncentraciji morajo biti zastopani mladi kakor stari radikali. Gospodje naj se med sabo pogovore in ustanovijo tako vlado, pa jo bomo radevolje podpirali, v medsebojni srbski spor se pa ne spustimo in nobene vlade, ki ne stoji na stališču koncentracije, ne bomo podpirali. To je edino pravilno in državniško stališče, katero je zavzel naš klub in dr. Korošec je pokazal, s tem nastopom zopet svojo državniško sposobnost, da se mu ne gre za trenutni uspeh, ampak gleda v bodočnost.

„Dement“.

„Zveza vojnih invalidov“ nam je poslala neko pisanje, ki se imenuje „Dement.“ Kaj bi ta beseda li pomenila, nam je žalibog neznan, ker je nismo slišali še nikdar in je ne najdemo v nobenem slovarju. Tolažimo se s prepričanjem, da tega tudi Zveza ne ve. Pravi, da je poslala ta „Dement“ pred enim tednom tudi uredništvu celjske „Nove Dobe“, ki ga pa ni hotela priobčiti zato, ker je tisti gospod urednik „vseveden.“ Zveza je pa prepričana, da smo mi bolj nevedni, kakor pa gospod Špindler in zato pričakuje, da ga bomo priobčili. Ako to storimo, obeta, da se hoče „na naš list ozirati vsled agitacije in rada odstopi od boja.“

Da ji storimo veselje, našim čitateljem pa zabavo, bi njen „Dement“ radi priobčili v celoti, žalibog je pa tako obširen in kakor pravi Zveza, tako filozofičen, da ga v mnogih odstavkih kljub ponovnemu branju ne razumemo, prepričani pa smo, da bi ga tudi ne razumeli naši čitatelji in gotovo tudi naša mariborska cenzura ne. Svetovali bi Zvezi, da se enkrat prav pohlevno obrne na gospoda Špindlerja, do katerega ima zaupanje, da je „vseveden.“ Mi zmoremo tukaj priobčiti samo toliko, kolikor smo pač razumeli.

Zvezi vojnih invalidov se je očitalo, da jo vodi jo nemškutarji in kot en slučaj se je navedlo, da je zagrizeni nemškutar Filač razdeljeval plakate in otvoril shod. „Dement“ pa odgovarja, da ni res, da bi Filač „odprl shod“, res pa je, pravi, da je raznašal plakate, potem pa je prišel popolnoma pijan na shod. Če je že pijan razdeljeval plakate, ali se je napil še le na shodu, ni razvidno. Iz hvaležnosti mu je predsedstvo dovolilo, da je smel pozdraviti goste in predstaviti predsedstvo. Potemtakem je dobil to milostno dovoljenje v zahvalo, da je pijan prišel na shod. In dokler sta govorila predsednik in tajnik, je bil Filač „popolnoma miren“, menda ker se je z njima v pijanosti popolnoma ujemal, potem je pa začel govoriti zoper kapitalizem, kar ni čudno, ker dandanes je pijahst draga. „Govoril pa ni nič protidržavnega, čeprav je bil pijan, vendar mu je predsednik odvil besedo, menda ker je bil mnenja, da se ne sme govoriti proti kapitalizmu.“ Na odlago strankarskih in denuncijantskih pritožb je bil Filač iz Zveze vojnih invalidov izključen s pogojem, da bo zopet sprejet v „slučaju nekrivde“, kar pač ne bo težko, če Zveza že naprej ve, da so pritožbe bile „strankarske in denuncijantske“, bolj čudno se nam zdi, kako da so gr

ogli izključiti, če so vnaprej prepričani, da je nedolžen.

Tako gre ta kolobocija naprej. Mnogo točk je popolnoma nerazumljivih, druge je treba prečitati vsaj trikrat, preden najdeš, kaj je hotel pisatelj povedati, a še nisi gotov, če si zadel pravo. Vsak vpokojeni avstrijski žandar napiše veliko boljše slovensčino, kakor pa voditelji Zveze vojnih invalidov. Gotovo je, da revni invalidi od voditeljev, ki imajo tako malo izobrazbe, zraven pa tako veliko ošabnost, ne morejo pričakovati nobene pomoči. Glavno je, da ne ovržejo nobene očitanih točk. Iz „Dementa“ je razvidno, da so nerednosti pri njih še veliko večje, kakor smo slutili. Tako n. pr. pravijo, da ni res, da so izdali za deske 4000 K, „res je, da so stale 4500 K“, torej 500 K več kot smo trdili. Potemtakem bode pač res, da je stala dotična veselica raje čez 10.000 kron, četudi pravijo, „da so vračali dosti dobroditeljev“ a menda takih, ki so raje vzeli kot dali. Pravijo, da so vkljub temu imeli pri tisti veselici 1300 K dobička, kar je v primeri s tako ogromnimi stroški pač toliko kot nič. Pravijo, da morajo delati neprestano prošnje, pritožbe, posredovati pri oblastih itd. Naj bi povedali tudi, kako izgledajo tiste prošnje in posredovanja, če izhajajo od mož, ki niso zmožni niti enega pravilnega stavka in niti ene pametne misli. Vse točke zastran plač, dijet itd. priznajo popolnoma. Ako ima pekovski pomočnik 730 K plače, jih pri sedanjih razmerah mogoče tudi zasluži; ako je pa dotični pek postal sedaj predsednik Zveze vojnih invalidov, ne zasluži niti 1 fیکا od te svote, ker je, kakor razvidno iz „Dementa“, za ta posel popolnoma nesposoben.

S tem smo naš časnikarski posel onpravili, zdaj pa naj govore drugi. Dokaz resnice za vse naše trditve imamo v dopisu Zveze.

Vprašanje valute in vojnih posojil.

Na sestanku zastopnikov vseh slovenskih združnih zvez (Zadružne zveze v Ljubljani, Zadružne zveze v Celju, Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, Zadružne centrale v Ljubljani) dne 11. t. m. so bile glede ureditve valute soglasno sprejete sledeče resolucije:

1. Rešitev valutnega vprašanja smatra združništvo kot nujno. Izdaja tozadevnih zakonov naj se zato pospeši. 2. Dokler se valutno vprašanje ne reši definitivno, naj se prepreči preplavljenje s kronami na ta način, da se čim preje uvede nova denarna vrednost. 3. Ta nova denarna vrednota naj se zamenja za sedanjo krono v razmerju 1 : 1. 4. Cimprej naj se uzakoni enoten davek na vojne dobičke, kateri naj se višjih postavkah primerno poostri.

Resolucije glede vojnih posojil se glase:

1. Država naj prevzame v izplačilo vojna posojila. 2. Pri tem naj varuje zlasti interese našega združništva in odredi, da se po zadrugah podpisana vojna posojila popolnoma likvidirajo, ker so pri njih udeleženi večinoma revnejši sloji. 3. Pri finančnih poverjeništvih naj se sestavijo posebne komisije, ki naj ugotove množino vojnih posojil; v te komisije naj se pritegnejo tudi zastopniki združništva.

Zahteve obmejnih slov. kmetov.

Zaupniki SKZ iz Gornje Sv. Kungote, Sv. Križa, Svečine in Sv. Jurija ob Pesnici, v velikem številu zbrani na posvetovanju pri Gornji Sv. Kungoti dne 31. avgusta 1919 zahtevajo s povzdignjenim glasom:

1. Da se nemudoma skliče pokrajinski zbor v Ljubljano ter se razpišejo volitve za ustavodajno skupščino, v kateri bo zares ljudstvo zastopano; 2. splošno in enako volilno pravico tudi za ženske za vse zastoje; 3. da carina zavaruje koristi državljanov, zato naj bo uvoz nujnih zlasti kmečkih potrebščin carine prost; istotako pa prost tudi izvoz naših poglavitnih pridelkov, ki jih lahko izvažamo, zlasti vina; 4. da se nemudoma popravijo krivice, ki so jih zakrivali uradniki pri predpisovanju osebne dohodnine; 5. da vlada in vsi prizadeti faktorji store vse, da pri podrobni določitvi mej rešijo naše rojake ob mejah (od Sv. Duha do Gomilice).

Politične vesti.

Po seji Narodnega predstavništva dne 29. avgusta so se začela med strankami pogajanja o sestavi novega koncentracijskega kabineta. Pogajajo se posebno radikali in demokrati.

Pri regentu Aleksandru sta bila sprejeta v avdijenco bivša ministra: Gostinčar in Ninčič.

Finančni odsek Narodnega predstavništva je sprejel zakonski načrt o proračunskih dvanajstih za september in oktober 1919.

Razni listi prinašajo vesti iz Pariza, da so stavili Italijani nove teritorialne zahteve v Sloveniji — zahtevajo dolino Jesenic in Bleda.

Ameriški odposlanci so izjavili ministru dr. Trumbiču, da je Amerika pripravljena priskočiti na pomoč pri sklepanju vojnih posojil za našo državo.

Za poslanika Jugoslavije v Londonu je imenovan dr. Mihajlo Gavrilovič.

Čehi groze mirovni konferenci. Sedaj groze še tudi Čehi, da ne podpišejo mirovne pogodbe, ako se jim ne prisodi Tešinjsko. Odsek za zunanje zadeve v češki narodni skupščini je sestavil na ministrskega

predsednika obširno poročilo o zunanjepolitičnem položaju, zlasti pa o tešinjski zadevi. Odsek je sklenil priporočiti vladi, da naroči ministrstvu zunanjih zadev, naj ne podpiše mirovne pogodbe, ako se Tešinjsko prisodi Poljekom. — V Moravskem Ostravi, velikanskih premogovnikih na Moravskem, je izbruhnil štrajk delavcev, ki so izjavili, da ne gredo na delo toliko časa, dokler se Tešinjsko ne prisodi češki republiki. To je najnovejši pojav v razvoju mirovniš pogajanj, da hočejo delavci s štrajkom pri delu vplivati na odločitev mirovne konference.

Na mirovni konferenci je izbruhnilo nesoglasje o tem, ali se naj sprejme med besedilo mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo posebna določba, ki naj Nemški Avstriji onemogoči združenje z Nemčijo. Vse zapadne velesile so glede nedvuzne in za obstoj sposobne Nemške Avstrije med seboj edine.

Italijanski parlament bo krog 3. septembra razpuščen. Nove volitve bodo razpisane tekom meseca novembra.

Povsod se kaže mrzlično gibanje italijanskega vojaštva. Italijani in italijanske okupacijske oblasti se pripravljajo na odhod iz onih naših krajev, kateri jim v Parizu niso bili priznani v last. Vsled odhoda italijanske vojske so seve domači italijanaši na Reki in Dalmaciji zelo potrti.

Italijansko društvo „Dante Alighieri“ bo imelo v Trstu od 28. septembra pa do 1. oktobra veliki tabor. Ta tabor se bo nadaljeval in sklenil v mestu Tridentu.

Mirovna konferenca je vsled različnih naziranj posameznih velesil glede mej Bolgarije odločila, da ostane Tracija med staro bolgarsko mejo in Egejskim morjem samostojna država pod nadzorstvom zveze narodov. S to rešitvijo je tudi grška vlada zadovoljna.

Rumuni so dosegli ob Dnjestru nove uspehe. Rdeče čete v moči 20 polkov so od Rumunov obkoljene. Zveza med poljsko ter rumunsko vojsko je vzpostavljena.

Ruski general Brusilov je bil imenovan od sovjetske vlade za generalisima in je prevzel poveljništvo rdečih gard v boju proti ukrajinskemu generalu Peľjuri. Brusilov si je stavil nalogo: Pognati Ukrajince iz južne Rusije.

Tedenske novice.

Č. g. Martin Stolz, vpokojeni župnik brezniški (rojen dne 5. novembra 1854 v Hajdinju, posvečen dne 20. julija 1884) je podlegel pljučnici dne 22. avgusta t. l. v zdravišču usmiljenih bratov v Kainbachu. R. I. P.!

Vojni vjetniki se vračajo. Na pariški mirovni konferenci so sklenili, da morajo začeti vse države pošiljati vojne vjetnike v svojo domovino, ne da bi čakali na odobrenje mirovniških pogodb.

Povratek naših vjetnikov iz Marchtrenka. V soboto, dne 30. avgusta so v Spilju izmenjali naše in nemškoavstrijske vjetnike izza koroških bojev. Nemecev je bilo nad 400, Jugoslovanov pa 13 častnikov in 828 mož. Nemece so v Spilju izročili danskemu poslaniku, ki jih je prevzel v varstvo. Jugoslovani so bili v Spilju pogoščeni. Vlak je bil okrašen z zelenjem. Otefi vojaki, ki so ga pripovedovali o bridkostih, posebno o gladi, ki so ga prestali v nemškoavstrijskem vjetništvu, so od radosti kar vriskali, ko so se vozili po naši jugoslovanski zemlji. V Mariboru jih je pričakovala godba, mestni poveljnik podpolkovnik Zwirn, zastopnika okrajnega glavarstva dr. Mulaček in dr. Bratina, vojaška odposlanstva in obilo drugega občinstva. Ko je vozil vlak na postajo, je zaigrala godba „Naprej zastava Slave!“. Ljudstvo pa je pozdravilo vračajoče vjetnike z živjo klico. Podpolkovnik Zwirn je v navdušenih besedah pozdravil vjetnike. Zahvalil se mu je vodja transporta srbski major Milusavljevič. Narodne dame so moštvo pogostile z jedjo in pijačo ter tobakom. Moštvo mariborskih vojaških oddelkov je ostalo v Mariboru, drugi pa so se odpeljali v Celje, oziroma dalje v Ljubljano.

Dva lepa shoda SKZ sta se vršila v nedeljo, dne 31. avgusta, pri Spodnji in Gornji Sv. Kungoti. Na obeh sta govorila urednika Golec in Žebot. Pri Spodnji Sv. Kungoti se je vršil shod popoldne. Šolska dvorana je bila nabito polna kmečkega ljudstva. Shodu sta predsedovala kmet Fras in kmečki mladenič Grandošek. Izvolil se je krajevni odbor SKZ, kateremu predseduje kmet Franc Temerl. Zbor je enoglasno sprejel resolucije, v katerih zahteva sklicanje pokrajinskega zbora, volilno pravico tudi za kmetško ženstvo, nižjo carino za ljudske potrebščine, prost izvoz vina, krivice pri predpisovanju vojnega in dohodninskega davka se morajo popraviti. — Pri Gornji Sv. Kungoti je bil shod popoldne v šoli. Zbrali so se zaupniki in zaupnice naše stranke iz župnij: Gornja Sv. Kungota, Sv. Križ, Sv. Jurij in Svečina. Predsednik shoda je bil gerent Volavšek, podpredsednik župan Galunder, zapisnikar pa Ivan Šerbinek. Urednik Golec je poročal o političnem položaju in o programih posameznih strank. Urednik Žebot je govoril o politični in gospodarski organizaciji. O kmetijskih zahtevah in o potrebi organizacije Kmečke Zveze so se govorili zaupniki: Hlebič, Galunder, Spindler in Gabere. Zborovanje je trajalo skoro tri ure. Po zborovanju je bilo še posvetovanje glavnih zaupnikov o podrobni izvršitvi naše krščanske kmetijske organizacije. Sklepe tega res pomembnega zborovanja priobčujemo na drugem mestu. Taki ljudski in okrožni shodi so res važni za naš napredek. Kjerkoli se naša stranka živahno giblje, prireja shode, sestanke zaupnikov, gre naša stvar vrlo dobro naprej. Kjer pa vlada mrtvilo, kjer naši samojadikujejo, a storiijo pa nič, tam seveda dosežejo nasprotniki uspehe. Radi tega na delo povsod!

Shodi SKZ v konjiškem okraju: v nedeljo, dne 7. septembra, po rani sv. maši v Čadramu po rani sv. maši pri cerkvi, po večernicah v Konjicah. Na praznik, dne 8. septembra, po prvi sv. maši na Prihovi pri cerkvi. Na obeh shodih govori dr. Josip Leskovar in dr. Jerovšek iz Maribora. Zaupniki in somišljeniki, agitirajte za o-bilno udeležbo!

Naše visoke šole. Treba bi bilo, da si naredimo tudi nekoliko načrta za naše visoko šolstvo. V doglednem času bi potrebovali in morali ustanoviti približno sledeče visoke šole: 3 vseučilišča (Beograd, Ljubljana, Zagreb), 2 tehniki, 1 poljedeljsko visoko šolo, 1 živinozdravniško visoko šolo, 1 rudarsko akademijo, 1 trgovsko akademijo, 1 izvozno akademijo, 1 gozdarsko visoko šolo, 1 konservatorij, 1 umetniško akademijo, 1 vojaško visoko šolo, 1 diplomatično akademijo. Torej 15 visokih šol! A sem jih še gotovo nekaj prezrl in bi jih prišlo še nekaj. Omenim, da je to najmanj, kar potrebujemo, a v resnici bi bilo še premalo. Tako na primer bi ena poljedeljska ali samo ena živinozdravniška visoka šola komaj zadostovala. Tudi bo treba ustanoviti kakšno visoko šolo z ozirom na našo politično in plemensko razcepjenost. Ako se na primer ustanovi gozdarska visoka šola kje na Slovenskem, poreko Hrvatje, zakaj bi se ne tudi kje med Kajkavci v Banovini in ako jo imajo Hrvatje, čemu je nebi imeli tudi Srbi? Izgleda smešno, a ni! Računati moramo z ustanovitvijo približno 20 visokih šol na ozemlju, kjer je do nedavno živitarilo samo eno in še to slabo in nepopolno — vseučilišče v Zagrebu brez zdravniškega oddelka! Sedaj si ne moremo niti predstavljati, kako se bo to ustvarjalo, če ne bo pravega načrta, je nevarnost, da bomo zapravili mnogo denarja, a dosegli nobenih uspehov. Skleniti postavbo je lahko, dobiti poslopje tudi mogoče, potem je pa še potreba profesorjev in tehničnih predstav. Kar zadeva profesorje, pač ne smemo stati na staroruskem stališču: „Wem Gott das Amt gibt, dem gibt er auch den Verstand.“ Slednjič pa tudi najboljši profesor ne more ničesar brez knjižnic in tehničnih sredstev. Visokih šol potrebujemo nujno, v resnici dobrih visokih šol, ki bi bile ognjišče znanosti in kulture, zaenkrat gotovo ne moremo napraviti, obojimo veselje, če bodo odgovarjale vsaj najnujnejšim dejanskim potrebam, a bojimo se, da včasih niti tega ne bo.

Vabilo na zbor odposlancev spodnještajerskih okrajnih zastopov, občin, hranilnic in poročevalcev javne uprave dne 11. in 12. septembra 1919 v Narodnem domu v Celju z začetkom ob 9. uri vsakega dne. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika likvidacijske komisije SHS za Stajersko o stanju likvidacije. 2. Delokrog deželne vlade za Slovenijo in posameznih poverjeništev v upravi slovenske Stajerske. Poročajo od deželne vlade in posameznih poverjenikov določeni poročevalci. 3. Poročilo o stanju občinske uprave. Predlogi o zložitvi občin. Nasveti o dobi in načinu občinskih volitev. 4. Stanje avtonomnih mestnih občin Maribor, Celje, Ptuj. Nasveti o prenosni volilnega reda in uprave v teh mestih. 5. Okrajni zastopi doslej in v prihodnosti. 6. Poročilo o podpisovanju vojnih posojil dežele, okrajnih zastopov in občin ta posvetovanje o daljnem postopku z ozirom na ta posojila. 7. Poročilo o stanju občinskih in okrajnih hranilni, o njih obremenitvi z vojnimi posojili ter posvetovanje o sanaciji istih. 8. Uporaba deželnih doklad. Poročilo odposlanca finančne uprave. 9. Poročilo o stanju bivših deželnih kopalnišča ter posvetovanje o lastništvu glede istih po izvršeni likvidaciji. 10. Poročilo o stanju bivših deželnih železnic in udeležbi likvidacijske mase na glavnicah zasebnih železnic. 11. Poročilo o kmetijskem šolstvu in posebej o vinogradništvu z ozirom na udeležbo prejšnje deželne uprave. 12. Uloga bivše deželne uprave in sedajne deželne vlade glede zdravstva na Stajerskem. 13. Preuredba šolstva in vzdrževanje istega. 14. Volitev članov v likvidacijsko komisijo in morebitnih odsekov za reforme.

Kolkovanje vlog. Občinstvo se opozarja, da vse vloge na poštno ravnateljstvo, ki se morajo kolkovati, tudi pravilno kolkuje. Posledice omalovaževanja te dolžnosti si naj vlagalec sam pripiše, ker se bodo vsi pogreški v kolkovanju, če se bodo take vloge sploh stvarno obravnavale, naznanjali finančni oblasti.

Selitveni stroški vpokojenih vojaških gažistov bivše avstro-ogrške vojske. Likvidujoče ministrstvo za domobranstvo na Dunaju je sporočilo, da lahko za računajo vojaški gažisti bivšega domobranstva, ki so bili vpokojeni povodom prevrata, selitvene stroške na račun skupne likvidacijske mase.

Bencin in mineralna olja. V kratkem dospe iz Poljske drugi transport bencina in drugih mineralnih olj. Reflektanti naj javijo pismeno svoje potrebščine odseku za prehrano v Ljubljani najkasneje do dne 31. avgusta. — Tako čitamo v ljubljanskih listih. Vprašamo, zakaj se taka naznanila tako pozno objavijo in zakaj se ne objavijo tudi v izvenljubljanokih listih?

Glasbena Matica v Mariboru. Pripravljalni odbor sklicuje za v petek, dne 5. septembra 1919, ob 20. uri v pevski sobi razpuščenega mariborskega Filharmoničnega društva pri Götzu (nad veliko dvorano, III. nadstropje) ustanovni občni zbor. K temu občnemu zboru se ne vabijo samo pevci, marveč vsi, katerim je za kulturni napredek naše obmejne postojanke, prijaznega Maribora. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Seja mariborskega okrajnega zastopa se vrši v četrtek, dne 4. septembra 1919, dopoldne ob 10. uri v uradnih prostorih (Koroška cesta št. 26).

Čreda brez pastirja. Iz Studencev pri Mariboru nam pišejo: Vsaka najmanjša župnija ima svojega dušnega pastirja, oziroma vsaj nedeljsko službo

božjo, a v Studencih, kjer je nad 5000 prebivalcev, pa nimamo niti nedeljske službe božje — smo čreda brez pastirja. Zatorej vprašamo cerkveno oblast: Ali ne veljajo tudi za nas besede Kristusove, ki jih je govoril prvaku apostolov sv. Petru, ko mu je naročil: „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce.“

Konjska dirka na Bledu dne 7. septembra t. l. Opozarjamo občinstvo na današnji inserat. Dirka bo jako zanimiva in je pričakovati udeležencev iz vseh krajev Slovenije.

Iz Italije v Nemško Avstrijo je bilo v dobi od novega leta pa do julija t. l. 4500 invalidov in drugih bolnih vojnih vjetnikov odposlanih.

Naši vjetniki na Laškem. Župnik starega ljubljanskega pešpolka št. 17 je objavil 100 strani obsegajočo knjižico „Imenik vojakov ljubljanske pehote po prevratu leta 1918.“ V 12 strani obsegajočem uvodu opisuje zadnje dogodke pri polku pred polomom, dalje življenje v Rivi, kjer je polk kot jugoslovanski užíval popolno svobodo in gostoljubnost. Potem pa so Lahi prelomili pogodbo in ves polk vrgli v vjetništvo. Imenik obsega 2000 vojakov, sedaj laških vjetnikov. Ker je med njimi tudi mnogo Štajercev, bo knjižica zanimala tudi naše bralce. Čisti dobiček je namenjen v podporo našim vjetnikom. Cena 4 K ni previsoka. Iz prijaznosti posreduje naročbo uprava „Straže“ in „Slov. Gospodarja.“

Umor grofa Tisze. Svak umorjenega grofa Tisze, baron Bela Radwansky, je vložil pri redarskem ravnateljstvu v Budimpešti ovadbo zoper grofa Karolyja zaradi nahujskanja k umoru grofa Tisze, ki je prepovedal preiskavo zaradi umora, češ, da gre za politično zadevo.

V Zagrebu je že v drugič pobegnil znani zločinec Grünwald. Prvič je bil radi raznih zločinov obsojen na smrt, a pomiloščen. Kmalu nato je pobegnil iz zapora. Drugič so ga prijeli, ko je zakrivil nove zločine, pa se jim je zopet izmuznil.

Islandija — dežela brez alkohola. Islandski deželni zbor je leta 1912 sklenil, da je po vsej deželi strogo prepovedana prodaja alkohola v vsaki obliki, tako, da še za drag denar ni dobiti kozarca vina in piva, še manj pa žganja. Na Silvestrovo zvečer imenovanega leta so spili zadnje zaloge vina v daljni Islandiji.

Abonement slov. mestnega gledališča. Abonentni so se že pridno začeli oglašati z naročili in nujno opozarjamo vse one, ki so svoječasno ustmeno izrazili željo, da bi se radi abonirali, da naj se sedaj nemudoma — dokler še ni prepozno — potrudijo v gledališko pisarno, da se jim rezervirajo oni prostori, ki jih žele. Prepozna naročila se žal ne bodo mogla ugodno rešiti, ker vsak abonent želi imeti čim lepši in boljši prostor.

Iz gledališke pisarne. Vse one dame in gospe igrance in igralke, ki so doslej sodelovali pri raznih prireditvah v Mariboru in drugod, opetovano vabimo, da se takoj javijo v gledališki pisarni. V začetku septembra začne gledališki ensemble s skušnjami in žeteti bi bilo, da se vsaj do nedelje dne 31. avgusta izjavijo vsi oni, ki so pripravljene sodelovati pri otvoritvi gledališča eventuelno tudi pozneje.

Dopisi.

Maribor. Pevska vaja zbora Slov. kršč. soc. Zveze se vrši v sredo, dne 3. septembra ob 7. uri zvečer. Pevci pridite polnoštevilno. — Pevovodja.

Maribor. Danes, v ponedeljek ob 7. uri zvečer (19. uri) v dvorani Jugoslov. Strokovne Zveze, Florarska ulica, shod somišljenikov naše Slovenske Ljudske Stranke. Dnevni red zanimiv. Prosimo somišljenike in somišljenike, da se zanesljivo udeležijo tega zborovanja.

Krčevina-Lajteršberg. Jugoslovanska Strokovna Zveza je sklicala v nedeljo, 21. t. m. v tukajšnji šoli shod, ki je bil dobro obiskan. Zastopan je bil delavski kakor tudi kmetijski stan. Na shodu je govoril č. g. o. Bernard, v imenu JSZ tov. Krepek, nadalje gerent Inkeri ter zastopnika domačega kmetijskega in delavskega ljudstva. Prihodnjo nedeljo se ustanovi nova skupina JSZ, katera bo pod svojim okriljem zbirala krščansko narodno misleče delavstvo.

Sv. Lenart v Slov. gor. Pri nas se vrši v nedeljo, dne 7. septembra takoj po rani službi božji v Posojilnici zaupni shod Slov. Kmetске Zveze. Pristop dovoljen le članom Zveze. Pridite!

Sladki Vrh pri Cmureku. V naši občini, ki odpade od nemškega dela Stajerske in pripade Jugoslaviji, imamo več zagrizenih nemških hujskačev. Najhujsji je ravnatelj Feuerlöscherejeve tovarne, Scheff. S slovenskimi delavci, ki so bili zaposleni v tej tovarni, je postopal kakor s psi. Čudimo se, da še zanj ni prišlo do obračuna.

St. Jakob v Slov. gor. Razmere na naši pošti so zelo čudne. Uradnih ur se sploh nihče ne drži. Ljudstvo, ki ima toliko nujnega dela, je silno vznemoljeno, ker mu na poštne uradu v nobenem oziru nočejo iti na roko. SKZ se je v tem oziru pritožila na merodajno mesto. — Opomba uredništva: Navedite stvarne razloge za Vaše pritožbe.

Črnogora pri Ptuj. Dne 24. avgusta se je vršil pri enem najhujsjih Štajerčijancev socialdemokratski shod. Nabralo se je iz radovednosti blizu 100 ljudi. Nastopila sta socialdemokratska govornika. Prvi je priporočal, naj bi se ljudje v velikem številu oglašali za vstop v konzum, katerega se misli ustanoviti na Črnogori. Drugi je pa govoril o politiki. Ali naj

naše ljudstvo pristopa k konzumu? Naš odgovor je: odločni ne! Kako nevarni so konzumi, kaže njihova zgodovina, iz katere se poučimo, da so že veliko naših ljudi spravili v največjo nesrečo, kaže v najnovejši dobi propadanje konzumov — saj je sedajni socialdemokratski minister Kristan pozvan pred sodišče zaradi neredov pri konzumu. Da teh tujih ljudi ne žene k nam ljubezen do nas, ampak lastni dobiček, je pač dovolj jasno. Saj je največja želja socialnih demokratov, popolnoma uničiti našega kmeta, ga spraviti od njegove imetje in pa kmečkega delavca odvrniti od njegovega dela in ga pahnuti v bedo mestnega življenja. Gre tem ljudem samo za glasove pri volitvah! Sedaj se delajo sladke, pravijo, da nimajo nič proti cerkvi in duhovnikom, ko pa bi dobili večino naših glasov, bi bilo prvo njihovo delo, da „odpravijo Boga“, zaprejo mašnike, vzamejo posestnikom njihovo lastnino in jih naredijo samo za državne najemnike. Saj kažejo dogodki zadnjih dni, da so vrgli socialni demokrati iz tovaren vse krščansko misleče ljudi, saj javno delajo na to, da bi nam zagospodarili. Zato se čudimo, kako morejo pristopati k tem ljudem narodno misleči možje, ki imajo doma posest, ki imajo otroke in družino, saj taki sami sebi kopljejo jamo. Največji nemškutarji imajo prvo besedo pri bodočem konzumu, iz katerega hočejo kovati dobiček! Ali jim bodete, trezni kmetje, posestniki in delavci, še pomagali, da se uničuje vaše imetje, da se dela na to, da spravimo ljudi ob vero in ustvarjamo — boljševeke?!

Hum pri Ormožu. Tu je v torek, dne 26. avg., nepričakovano naglo umrla občespoštovana in vrla mladenka Katice Sever, sestra Božidarja Sever, ki se je šele pred 14 dnevi vrnil iz ogrske vojske. Hotela je s samokresom oplašiti vervece, ki so zahajale škodo delat v sadni vrt, a pri nabijanju samokresa se ji je ponesrečilo in krogla jo je zadela v prsi. Bila je v par minutah mrtva. Pokojnica je po smrti staršev tri leta vodila vso gospodarstvo, bila članica naših društev in naročnica naših listov ter splošno poznana kot zelo pridna in poštena mladenka. Letos je dopolnila 22. leto svoje starosti. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi dne 28. avgusta. Ob odprtem grobu ji je govoril v slovo brat Božidar. N. v m. p.!

Vaditeljski tečaj „Orlic“ v Ljubljani se vrši od 1. do 7. septembra t. l. v Ljudskem domu po naslednjem sporedu:

Ponedeljek 1. septembra: Ob 8. uri sv. maša v Alojzijevišču. Ob 9. uri otvoritev tečaja po „Slov. Zenski Zvezi“ in „Orlovski Zvezi“ (mala dvorana Ljudskega doma). Od 10. do 12. ure redovne vaje z razlago povelj. Od 14. do 17. ure proste vaje „Orlic“ za leto 1920. z razlago gibov prostih vaj (vmes polurni odkor). Ob 17. uri sprehod na Grad. Ob 20. uri pozdravni večer v veliki dvorani „Uniona“, ki ga prirede ljubljanski telovadni krožki „Orlic“.

Torek 2. septembra: Od 8. do 10. ure dopoldne proste vaje Orlic za leto 1920. Polurni odmor. Od pol 11. do 12. ure redovne vaje. Od 14. do 15. ure proste vaje za gojenke za leto 1920. Polurni odmor. Od pol 16. do pol 18. ure vaje s šerpami. Ob pol 20. uri predavanje: O naši ženski telovadni organizaciji (s. Zirovnikova).

Sreda 3. septembra: Od 8. do 10. ure proste vaje Orlic za leto 1920. Polurni odmor. Od pol 11. do 12. ure telovadne igre. Od 14. do 15. ure proste vaje za gojenke za leto 1920. Polurni odmor. Od pol 16. do pol 18. ure vaje s šerpami. Ob pol 20. uri predavanje: „Gospodinjstvo“ (čast. sestra Izabela).

Četrtek 4. septembra: Od 8. do 10. ure proste vaje Orlic za leto 1920. Ob 10. uri: Obisk razstave cerkvenih paramentov (ročna dela) v škofiji. Od 14. do 17. ure vaje s šerpami (s polurnim odmorom). Ob pol 20. uri predavanje: „O zdravstvu“ (ga. dr. Groverjeva).

Petek 5. septembra: Od 8. do 10. ure proste vaje Orlic za leto 1920. Polurni odmor. Od pol 11. do 12. ure vaje v poveljevanju udeleženk tečaja. Ob 14. uri izlet v St. Vid. Ob pol 20. uri prisostovanje udeleženk tečaja pri telovadni uri krožka Ljubljana-Sv. Peter.

Sobota 6. septembra: Od 8. do 11. ure ponovitev vseh vaj. Popoldne: Ogled Jugoslovanske tiskarne in Marijanišča, fotografiranje. Ob pol 20. uri ustanovni občni zbor „Zveze Orlic“ (mala dvorana Ljudskega doma).

Nedelja 7. septembra: Izlet na okrožni tabor v Trbovlje.

Prijave za udeležbo na tečaju sprejema „Zveza Orlic“ (Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje) najkasneje do 25. t. m.

Listnaka upravnništva.

F. Z., Žiče pri Ločah: Zenitvenih insektov naši listi ne sprejemajo. Tak „fejst fant“, kakor ste vi, itak lahko dobi ženo, kakoršnje si le želi.

Slovinci širite „Stražol“

Prireditve.**V nedeljo, dne 7. septembra.**

Dne 7. septembra bo v Rogatcu velik shod dekl. Marijinih družb in Dekliških zvez za celo rogatsko dekanijo. Ob 10. uri v župni cerkvi služba božja; ob 1. pop. pri podružnici sv. Hijacinta zborovanje in nato večernice. — Kapela—Radenci. Priški visokošolci priredijo s sodelovanjem pevskega zbora iz Vučje vasi v nedeljo dne 7. septembra v Rozenbergerjevi dvorani v Radencih točno ob 4. uri pop. veselico v velikem obsegu. — Bralno društvo v Šmarjeti pri Rimskih toplicah priredi popoldne po večernicah v prostorih gostilne »Pri novi pošti« ljudsko veselico. Na vspeh sta dve igri: »Tri sestre« in »Dva guha«, petje in godba. Domačini in okoličani ste uljudno vabljeni. — Prostovoljno gasilno društvo v Grajski vasi ima slovesno blagoslovljenje nove brzgalne in veliko ljudsko veselico na vitu ge. Neže Rak-Slander, p. d. Kopriva. Začetek ob 14. uri.

Na praznik, dne 8. septembra:

Solsko slavnost priredi učiteljstvo narodne šole v Ljutomeru po večernicah v telovadnici v prid ubožni šolski mladini s sledečim vspehom: I. Kosi A.: »Živela troimena Jugoslavija«, spevoigra z deklamacijami, govorom in petjem, spremljev. glasovirja. II. M. Gregorčič: »Lažnjiva Minka«. Igra v dveh dejanjih. Vstopnina po 6 K, 4 K, 3 K in 1 K. K obilni udeležbi vabi učiteljstvo.

V nedeljo, dne 14. septembra:

Fantje in dekleta iz Št. Ruperta in Trnove pri rede veliko narodno igro s petjem v 5 dejanjih ter vrtno veselico v Št. Rupertu pri Gomilskem. — Gasilno društvo v Braslovčah priredi veliko vrtno veselico. Tem potom opozatjamo sosedna društva, da blagovolijo našo veselico upoštevati.

Ekspedicijska blaga iz Nemške Avstrije,**Nemčije in Čehoslovaške v 1541****MARIBOR in okolico**

v direktnih zanitanih železniških vozovih s spremstvom, (največja varščina zoper oropanje) izvršujejo po naročilu s popolno varščino:

Caro & Jellinek
družba z. o. z. špediterji**Praga Dunaj I Trst**

Biskupska ul. 7. Deutschmeisterpl. 4. Via Trento 16

Preskrbuje dovoljenja za izvoz in prevoz.

Zastopstvo v Mariboru: A. Mally naslednik.

:: Kupim vsako množino ::

seno, slame in ovs

1575 ter plačam isto takoj po najvišjih dnevni ceni

E. Kenjedic, Maribor, Koroška c. 80.**SENO**

1579 kupi vsako množino po

naivšjih cenah**BIRKMAIER**

veletrgovina Maribor, Tegetthoffova cesta 77.

Na

Legatovem zaseb. učilišču**v Mariboru**

1582 se prično

1. oktobra 1919 novi tečaji

za stenografije, strojepis, pravopis in poslovni nastavki, računstvo v zvezi s temeljnimi pojmi navadnega knjigovodstva, lepopis ter slovenski in nemški jezik.

Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do 12. ure dopoldne Zasebno učilišče Legat v Mariboru, Veirinska ulica 17, I. nadst. Prospekti brezplačno.

Proda sei**Trgovci pozor!**

Ne zamudite ugodne prilike! Razpošiljam po povzetju dobro kremo za čevlje. Cena za en ducat stane K 16.—. Anton Jenčič, trgovec, Podgorica p. Dol pri Ljubljani. 1471

SUKANEC

(cvirn)

1 klopčič, (špula) 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 24, 30, 36
1 klopčič . . . . . K 6—
1 ducat . . . . . K 69—

Kom. skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor, Glavni trg št. 6.

Dve zlati

in ena srebrna ura, sodi za benec in rznovrstno pohištvo se proda v Hengasse 4, Maribor. 1517—804—164

Obleke

od preproste do vsakovrstne najfinije, domače, dobro in vestno delo, vsake velikosti, izborne kakovosti izdeluje točno in solidno ter prodaja

ALOJZIJ ARBEITER,

Maribor, Dravska ulica št. 15, (pri starem mostu). 719

Proda se hrastove stebre, stopnje (stade) letve ali late, svezane in navadna strešna opaša, tudi opaša za zidavo Nekrey Jožef v Mozartovi ulici št. 59, Maribor. 1477

„UNION“-Propaganda odd. oglasne odprave, MARIBOR.

Kupujem vsako množino

vosek in lepo strd.

Ponudbe na KAREL RAYER, agentura in komisija, Maribor, Tegetthoffova ulica 57. 1568

7—8 tednov stare prasce, prav lepe in zdrave proda gospodarska uprava kr. voj. realke v Mariboru. 1559

Proda se lepa hiša, gospodarsko poslopje, skladišče za seno, zraven mostna hišica, zemljišča 10 oralov, tik kolodvora v prijaznem mestu na Slov. Stajerju. Več se izve pri I. Ojinger, Slovenska Bistrica. 1547

OKOVI

za postelje se prodajo na drobno in debelo pri

„Mizerske Zadrugi“ Grajski trg 3, Maribor.

Hiše na prodaj:

Dvonedstropna hiša, solnčna stran, hišnega in občinskega dvaka prosta se proda za 120.000 K še ena taka se proda za 100.000 K. Vila na vogalu dvonedstropna, primerna za gostilno se proda za K 140.000 K. Dvonedstropna hiša z gospodarskim poslopjem primerna za pekarijo, imeniten prostor s proda hišico se proda za 150.000 K. Josip Nekrey, Mozartova ulica 59, Maribor. 1570

Vri 2 in 3 četrt orala velik, 1 oral spargeljs, se proda. Vpraša se: Eisenstr. 6, Maribor. 1578

Gostilna

se proda pri tovarni, 11 sob, 2 kuhinje in z vsem inventarjem vred, tudi velik vrt, električna luč, vodovod. Cena 70.000 K ali v zlatu 10.000 K. Aoderlič, gostilničar, Pala. 1582

Zavarovanje zoper škodo**po požaru!**

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, povzročeno po požaru je ljubljanska 1568

Vzajemna zavarovalnica.

Glavni zastop za naše obmejne kraje je v Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila zastopstvo „Vzajemne“ v pisarni Augasse št. 10; v Kamučici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice. Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

70hl jabolčnika je na prodaj. Cena 1380 K. Izve se Grajska ulica 37, Maribor. 1576

Za zdravnik domačo lekarno z ročnimi posodami, 3 omarami se proda v Mariboru, Kaiserstr. 9, vr. 12. 1584

Omara za obleko, omara za perilo, miza, stoli vse iz trdega lesa se proda v Hengasse 11, Maribor. 1512

Kupi sei**Kupi se vsaka množina bukovich in hrastovich drv.**

Množina in cene naj se označijo Malcašak M. v Mariboru 1505

Želim kupiti gostilno z mesarijo kje zunanji mesta ali v kakšnem trgu v Slov. gor. Naslov pove uprava. 1544

SUHEGOBE

kumno in druge deželne pridelke kupuje SEVER & Komp. Ljubljana. 1539

Službe

Krznarskega učenca sprejme takoj B.ž Rogina, Gosposka ulica št. 26, Maribor. 1503

Pridnega delazmožnega viničarja s 4 delavskimi močmi se sprejme pod ugodnimi pogoji pri Fricu Winkler v Rošpohu št. 116 na „Baronovem“ pri Mariboru. 1554

2 vinarška učenca se sprejmeta pod ugodnimi pogoji pri gospodarski upravi kr. vojaške realke v Mariboru. 1558

Viničarja

s 3—4 delavskimi močmi se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji. Kje pove uprava lista. 1545

Potrebujem večje število zidarjev, in tesarjev za Trbovlje; delalo se bo tudi pozimi. Zasluzek je 30—40 K na dan. Jurij Ferenc, zidarski mojster, Trbovlje. 1560

Trgovski sotrudič starejša moč z večletno prakso v vseh strokah zmožen slovenskega in nemškega jezika, želi mesta v kaki večji trgo in v Mariboru kot poslovodja ali skladiščnik. Ponudbe pod „Trgovska moč“ na upravo. 1557

Pomožna uradnica večša slov. in nemškega jezika v govoru in pisavi, zmožna strojepisja, 2 in pol leta že službovala, iče primerne službe v Mariboru. Cenj. dopise je nasloviti na upravo pod „Slov. moč“. 1558

Razna

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril

1. jugoslav. posredovalnico za nakup in prodaje posestev in hiš

v Sloveniji s sedežem v Celju, Benjamin Ipavčeva cesta št. 12. Komeričky Miloš. 1459—225

Iščem brano pri boljši obitelji. Ponudbe pod „Uradnik“ na upravo lista. 1567

Sprejme se dijak na stanovanje in brano. Več pove uprava. 1580—825

V gostilno in kavarno dam mleko za pom. je. Krčevina 28, Maribor. 1583

5 60.000 kronami

sem pripravljen udeležiti se obstoječe agenture. Ponudbe naj se naslovijo pod A. Z. poste restan- te, Maribor, glavna pošta. 1581

FERDO BABIČ**edinil slov. ključavničar v Mariboru, Flosarjeva ul. 3**

se priporoča cenj. občinstvu za najrazličnejša ključavničarska dela. Izvršuje tudi vsa raznovrstna popravila. Cene skrajno zmerne, delo točno in solidno ter se priporoča za obilna naročila. 1486—151

Če razpošiljate**sadje zelenjavo itd.****rabite košare,**

te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

PLETARSKI ŠOLI

v Strnišču pri Ptuj, Slovenija,

ki pa izdeluje tudi druga, v pletarsko stroko spadajoča dela. 1563 Zahtevajte ponudbo!

VABILO

k

prvi konjski dirki na Bledu,**dne 7. septembra 1919, ob 2. uri popoldne**

- I. Za enovprežne toplokrvne konje, ki še niso dirkali — distanca 1500 metrov, ob 2. uri.
- II. Za enovprežne mrzlokrvne konje, ki še niso dirkali — distanca 1500 metrov, ob 2'30
- III. dirka okrog jezera za eno- in dvovprežne konje — distanca približno 6 km, ob 3. uri
- IV. dirka za jahalne konje brez zaprek — distanca 2400 metrov, ob 3'30 minut.

PRIPOMNJE:

1. I. in II. dirka na travniku.
2. pri I. II. in III. se vozi v trabu; ako kateri konj dirja več kot 100 korakov je izključen
3. pri I. in III. mora konj v trabu skozi cilj.
4. pri III. dirki startajo tekmovalci v presledkih 3 minut in sicer najprvo enovprežni. Dvovprežnim se pri končni določitvi časa odračuna 30 sekund.
5. Prvi štirje dobe pri vsaki tekmi častna darila in sledeča denarna darila: I. 500 K, II. 300 K, III. 200 K, IV. 100 K.
6. Proti izreku sodnikov ni ugovora.
7. Dirka je pristopna vsem konjem, ki se nahajajo od 1. maja letos v Sloveniji.
8. Prijave je poslati do 4. septembra na Tourist Office na Bledu, kjer se dobivajo tudi vsa pojasnila.
9. V prijavi je navesti ime prijavitelja in številke tekme, katere se namerava udeležiti.
10. Hlevi bodo pripravljene za konje, ki bodo tekmovali, brezplačno. V prijavi naj se navede potrebo hleva.
11. V slučaju slabega vremena se vrši dirka 8. septembra, kar se bo naznanilo pri Tourist Office na Bledu 7. septembra ob 12. uri. 1577

Stavbena pisarna

FRANJO NERAD,
mestni zidarski mojster v CELJU.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja. Izvršuje načrte in proračune po dnevni cenah 1028

NEKREP JOŽEFtesarski mojster, stavbeni podjetnik,
Maribor, Mozartova ul. 59

se priporoča za vsakovrstna nova stavbna dela ter sprejema tudi popravilna dela.